IN-NAĦLA

TA'

AGOSTINO LEVANZIN

GAZZETTA TA' CULL GIMGĦA BIEX TGĦALLEM U TIDDEFENDI IL POPLU

Omne tulit punctum qui miscuit utile dulci.

Ġiebha żeŭġ dac li għaraf ħallat il ħelu ma'l meħtieġ.

IL POETA LATIN ORAZJU.

15. 12 TA' DICEMBRU 1908. L-EUUEL SENA

FTEĦIM.

In-"Naħla" toħroġ cull nhar ta' Sibt, f'il għaxija.

Il ħlas tagħha hu:— għal ta'l Belt, ta'l Furjana u ta' Ta's-Sliema ħames xelini f'is-sena; għal t' barra m'ill Belt, sitt xelini f'is-sena; u għal t' barra minn Malta, seba xelini f'is-sena. Dan il ħlas isir b'il kuddiem, u ista jsir b'is-sitt xhur jeŭ b'it-tliet xhur ucoll.

Ħadd ma jista jissieħeb għal inkas minn sena; u jecc ma jgħarrafnix, għallanqas ħmistax kabel, li ma fi ħsiebux iġedded, ingħoddu bħala 'msieħeb għa's-sena ta' ŭara.

L-ebda 'rcevuta ma tgħodd jecc ma tcunx iffirmata b-ismi. Min iħallas ta' sena b'il kuddiem ingiblu f'il ġurnal tnax l-avvis żgħar b-xejn; min iħallas ta' sitt xhur, b'il kuddiem, ingiblu erbgħa biss ma tul is-sena; u min iħallas ta' tliet xhur b'il kuddiem, ŭieħed biss.

Min icun irid icompli jgib l-avviż żgħejr jeŭ acbar iħallas scond ma niftiehmu.

Cull imsieħeb, li jcun ħallas, jista jistaksini cull xorta ta' mistoksija basta li tcun serja, onesta u meħtieġa, u jiena nŭieġbu.

In-nies ta'd-dar ta'l imsieħeb icollhom id-dritt jagħmlu il mistoksijiet ucoll.

Cull min igib għaxar imsieħbin ġodda, natieh tiegħu, għal sena, b-xejn.

F'in-"Naħla" ŭiegħduni li għandhom jictbu daŭna is-Sinjuri, li huma il fjur ta'l chittieba b'il malti:—

G. Borg. M. A. M. D. Id-Direttur ta'l Ġonna Pubblici;— Ġusè Bosco ta' Bona;— Censu Busuttil, l-Ispettur ta'l Iscrejjel ta'l Gvern;— il Patri Majjistru Lorenz Caruana. O. P.;— G. Darmanin-Demajo, P.L.; Ġanni Gulia. C.F. M.D.;— A. Lucchese. P.L.;— Il Curunell u Professur Lorenz Manché, M. D.;— in-Nutar C. Micallef De Caro;— E. Mifsud Axiak, P.L.;— V. Mifsud-Bonnici;— G. Muscat-Azzopardi. P.L.;— A. Muscat-Fenech;— Il Cav: u Prof: Napuljun Tagliaferro, li chien Direttur ta'l Educazzjoni;— G. Vassallo;— il Canoncu Vella ta' Għaŭdex;— George J. Vella ta'l Cajr;— il Professur Temistocle Zammit. M.D. id-Direttur ta'l Mużeŭ;— Ġusè Zammit. P.L. u oħrajn.

Għal premjijiet jista jidħol m'hux biss min icun imsieħeb iżda min jixtri il ġurnal ucoll, basta jokgħod għal ftehim li jcun hemm avżat f'in-"Naħla".

Il manoscritti ma 'nreġġħuhomx lura.

L-ittri għandhom jimbagħtu collha il Belt, 37, Strada S. Giovanni; fejn isir ucoll cull ftehim fuk l-avviżi ecc.

L-INDUSTRIJI MALTIN.

Il Marchis u Avucat Alfredu Mattei hu ŭieħed minn daŭc il ftit patriotti ta' kalb tajba li jixtieku tasseŭ jaraŭ miexi il kuddiem lil pajjishom. Dan is-sinjur m'hux biss hu ragel ta' ħila cbira bħala avucat u li jaf jicteb u jitchellem tajjeb ħafna bl'ingliż u b'it-taljan, iżda billi katta biċċa cbira minn ħajjtu go Londra u għamilha ma' l-aħjar nies ta' hemm jaf x'igħid ħafna u jaf chif jimxu l-affarijiet f'dac il pajjis u għalecc l-esperjenza li għandu tisŭielna ŭisk. Il maltin għandhom jiżżuħħajr minn kiegħ kalbhom ucoll talli ma kagħadx ipappi bi qŭietu il gid li għoġbu jatieh Alla, bħal ma jagħmlu x'uħud, iżda li kiegħed iħabrec u jitħabat biex jara chif jista jagħmel xi ftit gid lil poplu u chif jerfgħu xi ftit m'il għacs li ŭaka fuku.

Il Marchis Mattei jaf li jecc pajjisi oħra huma għanja il gid tagħhom hu collu ġej m'il l-industriji u għalecc jixtiek ħafna li jara jinbtu f'Malta xi ftit industriji biex ikallgħu xi ftit ta'l flus lil min hu kiegħed u biex flusna f'loc li jmorru f'but il barrani jibkgħu f'butna. Għaldakstant dana il Marchis, billi hu ŭieħed m'il Cunsiljieri, għamel talba f'il Cunsill, għal Gvernatur sabiex dana jŭakkaf Commissjoni ta' nies li jifhmu biex jaraŭ liema industriji ġodda jistgħu jitŭakkfu f'Malta biex joħolku ftit xogħol għal min hu kiegħed.

Il ħsieb ta'l Marchis Mattei ma jistax icun isbaħ u jiena m'hux biss nakbel f'il ħehma miegħu iżda nixtiek li dina il Commissjoni issir u tirnexxi b'ùiċċ il gid; u jecc intom tkallbu ftit in-numri ta' kabel ta'n-"Naħla" issibu li jiena chemm il darba ħambakt biex titùakkaf dina il Commissjoni ħalli ùieħed jara x'jista jsir għal gid ta' dana il magħcus pajjis; u jecc tiftacru tajjeb fl-eùùel żeùġ numri ta' dina il gazzetta jiena cont gibt articolu fuk l-industriji li chien intgħoġob ħafna fejn cont ħajjart l'in-nies biex jibdeù jiżirgħu il ùard u fjuri oħra u jbihuhom Barra biex minnhom isiru il fùejjaħ.

Jiena jidhirli li ùaħda m'il l-industriji li għandu jincoraġgixxi il Gvern hi dic ta'd-distillazzjoni ta'l profumi. Malta hu il pajjis ta'l fjuri u fejn daùna jicbru bi ftit tbatija u b'inkas spejjes. Jecc Alla għoġbu jatina dana ir-risk collu għala aħna ma għandniex naraù chif nagħmlu biex nerdgħu xi gid minnu?

F'pajjisi oħra u l-actar fi Franza, bliet sħaħ igħixu fuk spallejn il fjuri; eluf u eluf ta' liri jidħlu fi Franza prezz ta'l fùejjaħ li joħorġu minn hemm biex jixxerdu ma'd-dinja collha.

Għala dac li jsir fi Franza u f'pajjisi oħra ma jsirx f'Malta ucoll, meta għandha clima actar tajjeb għal fjuri li actar ifuħu u għalecc għandhom actar żest u benna?

Franza, l-Ingħilterra u il Germanja huma tliet pajjisi chiesħin, fejn il borra ma tul ħafna xhur ta's-sena taħrak l-uċuħ u tnicchar it-tinùir; u b'dan fabbrichi famusi ta' profumi u ta' essenzi iħaddmu eluf ta' nies u jiġbru f'il pajjis eluf ta' liri.

Għala dana ma jistax isir haùn ucoll?

Tridu forsi xi għerf li ma bħalu biex tiddistillaù ftit ùard u vjoli?

Jakaù moħħna ma jùassalx għal dan bħal ta' ġnus oħra?

Jakaù ma haùnx bosta Maltin li jafu jiddistillaù l-ispirtu daks l-akùa fabbrichi ta' Barra; u min jaf jiddistilla iż-żbib jeù it-tamar jeù ħùejjeġ oħra biex jieħu l-ispirtu minnhom jista bla tbatija ta' xejn u bla ebda għerf acbar jiddistilla il fjuri biex jieħu il fùejjaħ.

Mela hemm bżonn li bħal ma il Gvern jati lil xi ùħud sensja biex jagħmlu l-ilma żahar, jatihom ucoll il permess li jiddistillaù fjuri u il frottijiet għaliex l-industrija ta'l profumi u ta'l essenzi tcun il barca ta' Malta.

F'pajjisi oħra jsiru ħafna żjut li jisùeù ħafna flus u li jidħlu fl-ispiżżeriji u f'il għamil ta'x-xorb. Per esempju: iż-żejt ta'n-nagħnieħ, ta'l ħleùùa, ta'l ċhemmun, ta'l clin, ta'l bergamott, ta'l-larinġ, ta'l-lumi, ta'l plejju, ta's-sagħtar u x'naf jien.

Malta hi imfaùùra b'il plejju u b'is-sagħtar. Min katt għaddielu minn moħħu li jistagħna minn fuk daùna iż-żeùġ ħaxixiet li jinsabu mormija f'il campanji tagħna?

Frattant m'il plejju joħroġ l-*oleum pulegii* li jidħol fl-ispizzeriji u Barra jimxi ħafna u l-actar fl-Ingħilterra, biex isiru il *pennyroyal pills*.

M'is-sagħtar jittieħed medicament prezzjus u li illum hu imfittex ùisk, imsejjaħ *timol*, għaliex hu disinfettant tajjeb ùisk. Ma chienx icun aħjar għa'n-nies ta'r-raba tagħna li chiecu f'loc li jħalluh jinxef u jaktgħuh għal forn, chienu jifhmu il virtù tiegħu u minnu joħorġu dac it-*timol* li jisùa tant flus?

Għala bkajna tant l-ura li Alla jkegħdilna id-dundjani taħt ħalkna u aħna natuhom lil clieb biex imbagħad nokogħdu idejna fuk żakkna nocorbu il ġuħ?

Niftacar meta il ħabib għażiż tiegħi, il bravu tabib Pietru Paùl Agius B. A; C.F., li hu ucoll id-Direttur ta'r-"*Risorgimento*" chiteb fuk dic il gazzetta xi articoli fejn ùera chemm chien icun ta' gid chiecu ùieħed jiccoltiva f'il pajjis is-sagħtar; għaliex m'hux biss ùieħed jista jakla xi sold minnu, iżda għa'x icun ta' gid cbir għa's-saħħa ta'l pajjis billi ir-rieħa ta's-sagħtar hi disinfettant kaùùi.

Min ta ùiden għal dac li chiteb u għal gid li ried jagħmel?

Il lumi u il larinġ haùn Malta jicbru l-istess bħal ma jicbru fi Skallija. Għala Skallija jagħmlu iż-żejt ta'l-larinġ u ta'l-lumi u l-acidu citricu li jkumu ħafna flus, u aħna katt ma tħajjarna nagħmlu bħalhom?

Xi trid biex tiżra għalka b'in-nagħnieħ? xejn. U biex tiddistillah? Lampic ta' ftit liri u ftit nar. Frattant iż-żejt ta'n-nagħnieħ hu imfittex ma'd-dinja collha u jitħallas tajjeb bħal ma tajjeb jitħallas ħafna il MENTOL li minnu jagħmlu dic il gebla ta'l ugiegħ ta' ras u li jsir minn nagħnieħ ucoll.

Katt tħajjarna forsi nagħmlu iż-żejt ta'l camumilla, li ticber salvaġġa ucoll f'pajjisna bħala *bebuna*?

Għandna f'Malta ħaxixa li ticber tista tgħid haùn biss, it-tulliera (Inula vischiosa). Dina jagħmlu il ùerak tagħha f'iż-żejt u meta xi ħadd jakta sebgħu jeù x'imchien ieħor ikegħdu ùerka minnha u il ferita tagħlak malajr. Katt xi ħadd tħajjar jistudja tajjeb dina il ħaxixa, jiġbed iż-żejt tagħha u jara chif jispeculah?

Li chiecu dina il ħaxixa chienet Barra chiecu ilhom li għamlu minnha xi medicina *patentata*; u frattant fostna ticber salvaġġa fost il blat.

Mela jecc, chif nitma f'Alla, issir u isseħħ dina il Cummissjoni li talab il ħabriechi Avucat Mattei, ùaħda m'il l-eùùel ħùejjeġ li għandhom jistudjaù seùùa hemm bżonn li tcun id-distillazzjoni ta'l fùejjaħ, ta'l essenzi u ta'ż-żjut.

Staksu ftit lil daùc li jagħmlu il luminata *gażuż* u il ginger chemm il-litru essenzi f'is-sena jiccunsmaù u chemm liri jkumu?

Għala dac li jagħmel Curt Georgi f'il Germanja, fejn il frott hu għola minn dac ta' Malta u fejn ma hux bnin daks tagħna, ma ngħamluhx aħna u ma infornux lil daùc li jagħmlu il luminata *gażuż* bl-essenzi u hecc flusna jibkgħu f'darna?

Chemm bi ħsiebna indumu inħallu aħna lil barranin jieclu il laħma u aħna immeximxu il għadma?

Naf ùieħed minn Ħal Chircop li jiżra il ġonta raba li għandu b'il camumilla. Dana m'hux biss ibieħ lil l-Ispiżżjari collha iżda ma jlaħħakx ma'l ordnijiet li jiġuh minn Barra. Għala ma jitħajrux jagħmlu oħrajn bħalu. Darba jiena, meta chelli l-ispiżżerija, billi chienet scarsa il camumilla, gibt ftit minn Barra, iżda ma irġajtx għaliex ħdejn tagħna ma tgħid xejn u tiġi ùisk ogħla.

Xi ħadd għaraf f'Malta jiżra il fakkus il-ħmir, jieħu minnu dic il medicina li jsejjħulha *elaterju*, u kiegħed jakla ħabbtejn ġmielu, għaliex Barra jfittxuh ħafna biex jagħmluh f'xi pilloli bħal purgant.

U ma jesagħnix il gurnal collu jecc nokgħod insemmi ùaħda b'ùaħda il medicini collha li jistgħu jsiru f'Malta u li jiġu minn Barra u li tagħhom inħallsu il belli flejjes.

Haùn min jagħsar iż-żejt il-leùs? Għala bħal ma jagħsar ftit ma jagħsarx ħafna u jforni lil l-ispiżżeriji floc dac il ħafna ta'l caraùett li jiġi minn Barra, u li jaħrak imsaren it-trabi tagħna u li bosta drabi jcun il caġun ta'l kerda tagħhom fost ugieħ ta' msaren u tkagħùix li jislitlec id-dmugħ minn għajnejc?

Dari il foss ta'l Belt chien mimli siġar ta'ż-żejt ir-riġnu. Din is-siġra ticber salvaġġa f'pajjisna u għad hemm ftit si-

ġar f'iż-żigużajg li m'id-Dùana jùassal għal fejn il Vapur ta'l-art. Għala ma jiżirgħux ftit minn da's-siġar f'il moxa moħ-li li għandna u jibda iż-żejt ta'r-riġnu jsir haùn? Staksu lil vjaġ-ġaturi ta' Manzoni u ta' Paganini e Villani, chemm l-elf lira joħorġu f'is-sena minn Malta għa'ż-żejt ir-riġnu.

U għala il *cotone idrofilo* jeù *antisetticu*, igifieri dac it-tajjar li nixtru m'il l-ispizzerija għandu jigi, knatar, knatar minn Barra, u ma jsirx haùn li hu il pajjis ta'l koton. U chemm *acqui* u chemm *tinturi* u chemm medicini oħra ma jistgħux isiru f'Malta li illum kiegħdin jiġu minn Barra u hecc il flus tagħhom kiegħed jiecolhom il barrani f'ii ħin li jistgħu jibkgħu haùn Malta u jitħaddmu b'hom ħafna nies?

Mela ùaħda m'il ħùejjeġ li għanda tistudja tajjeb il Commissjoni hi il coltivazzjoni ta'l pjanti medicinali u l-għamil ta' ħafna żjut u medicini.

Ùaħda m'il l-industriji li bakkha min jagħmlilha il kalb hi dic ta'l cunservi. F'ħajjet Alla inħolkot f'Ħal Lija fabbrica biex tatina ftit cunservi tajba u b'irħis u nitma li tgħaddi il kuddiem. Għala biex ùieħed jiecol ftit cunserva ta't-tadam għandu b'il fors jaka għal fabbricant skalli jeù x'naf jien f'il ħin li aħna għandna tadam u moħħ bħal tiegħu?

Araù Blackley x'għamel u tgħallmu m'il barrani; chif għaraf għamel cunserva tajba ta'l-larinġ u f'loc li jġib minn Barra kiegħed hu jibgħar Barra u jħaxchen butu minn fuk frotta maltija.

Rabbu il ħila, araù chif il Baruni Testaferrata, is-Sur Urzi u is-Sur Ciantar għarfu jagħmlu f'Malta imbit li jħabbatha f'il ùisa ma l-aħjar imbejjet ta' Barra, tant li meta il Baruni Testaferrata bagħat l-imbit li jagħmel hu fl-Esposizzjoni ta' Bordeaux, fejn naħseb jien jafu x'igifieri imbit, il campjun li bagħat il Baruni gie ippremjat b'il *Grand Prix* li hu l-actar unur li jista jintgħata bħala premju.

U ma ħadux il *Gran Prix* għal bizzilla ta' Malta is-Sinjuri Borġ ta' Strada Reale? Dana juri b'iċ-ċar li meta irridu nagħmlu xi ħaġa, nafu nagħmluha li tista tħabbatha ma dac li jsir f'pajjisi oħra u nistgħu nintebħu li l-art għażiża tagħna ittina il materjal m'hux inkas milli jagħmlu artijiet oħra. Jonkosna biss ftit ta'l ħila li immiddu għonkna u m'hux nistenneù il bajtra taka f'ħalkna; hemm bżonn li nekirdu darba għal dejjem il għejra u il mibegħda li għandna ùieħed lejn l-ieħor u li għoddhom cheluna, hemm bżonn li naktgħu dac jl vizzju icreh li għandna li meta naraù lil xi ħadd kabad xi triek tajba u miexi fiha, ninxteħtu il coll fuku u għalecc dic il biċċa ħobż li għalih tcun sonbor, lokma cull ùieħed ma jitrejjak biha ħatt; hemm bżonn li inùaħħlu darba f'rasna li id-dinja miexja dejjem, li il concorrenza cull ma tmur ticber, li hemm bżonn li niċċakilku ftit aħna ucoll jecc ma irridux nibkgħu l-ura u nitgħaffġu; hemm bżonn li il Gvern, la kiegħed bħala missierna, jaħseb ftit f'ħobżna u m'hux biss f'il canuni u f'il fortizzi u jara chif jista jagħmlilna il kalb biex nitħajjru u nitkanklu ħalli nagħmlu xi ħaġa għal gid bħal ma għamlu in-nies ta' pajjisi oħra; u hemm bżonn fuk collox u kabel collox, li nifmuha darba għal dejjem li ma għandniex nokogħdu nitniccru nistenneù li dana il Gvern barrani jieħu ħsiebna iżda li immiddu għonkna aħna u li fuk il bandiera ta'x-xogħol u ta'l ħeġġa tagħna nictbu b'ittri cbar:—"Għejn ruhec biex Alla ighejnec."

Il Marchis Mattei, li ġa semmejna, għamel ucoll talba oħra sabiħa lil Gvern u li għoġbitni ùisk; igifieri biex il Gvern jistudja x'jista jsir f'Malta biex il passiġġieri f'loc li jibkgħu sejjrin ikattgħu ix-xitùa il Cajr jeù Taormina jitħajjru jibkgħu haùn. Bejn il clima ta' Malta u ta' Taormina li hi bogħod minna tefgħa ta' ġebla ma hemm xejn, u il clima ta'l Cajr hi actar sħuna u marradija minn ta' Malta. Mela bħal ma jġorru hemm eluf ta' Americani, Ingliżi u Tedeschi u jħallu l-eluf ta'l-liri għala ma għandhomx jiġu haùn ucoll la il clima ma hux agħar minn dac ta'l pajjisi li semmejna? Xi raġuni hemm u jecc il Gvern jisma milli nebbħu l-Avucat Mattei, li jagħmel Commissjoni ħalli issib dina ir-raġuni u tekridha, jagħmel ħaġa ta' gid cbir għal pajjis.

Jiena fuk dina it-tieni talba għad nitħaddet f'it-tul il kuddiem.

Għallum irrid nizżi ħajr jien annom ta'l imsieħbin ta'n-"Naħla" lil Avucat Mattei talli kiegħed jieħu dana il ħsieb collu biex jagħmel gid lil poplu, u Alla iùettku f'il fehmiet tiegħu u jżommu kaùùi u sħieħ għal gid ta' culħadd.

TEATRI

F'it-TEATRU RJAL sar ir-Rigoletto. Il fatt ta' dina l-opra tant sabiħa li Verdi stess chien igħożża actar m'il l-oħrajn collha, culħadd jafu għaliex l-opra saret l-eluf ta' drabi.

F'dina l-opra ħadu sehem is-*Sinjurina* Ravaglia bħala *Gilda*, u ma hemmx bżonn ingħid li kalgħitha ferm; il baritonu Costantini, li għad li rajna bosta *Rigoletti* aħjar iżda ùieħed jista jgħid li mar tajjeb ferm ucoll, is-*Sinjurina* Tomez li kalgħet tajjeb il parti tagħha ta' *Maddalena* u it-tenur Botta li għandu leħen sabiħ ùisk. L-oħrajn għinu id-dgħajsa bla ma ħassru u għalecc nistgħu ngħidu li ir-*Rigoletto* mexa ucoll bla ma għamel l-ebda għajb iii l-opri l-oħra. Issa kiegħda issir il Pagliacci li nitħaddet fukha darb'oħra.

F'il MANOEL saret l-opra ġdida għalina, is-Siberia ta's-Surmast Giordano, u li intgħoġbot ùisk, u b'il ħakk, għaliex il musica u ix-xeni li fiha huma sbiħ ùisk. L-artisti li jagħmluha huma tajbin ucoll, għaliex is-*Sinjurina* Ogrodzka, bħala *Stefana*, u it-Tenur Carlini bħala *Vassili* ħakkhom cull tifħir tant għal leħen sabiħ li għandhom chemm ucoll għaliex għarfu jħossu u jakilgħu il parti. Il baritonu Armentano canta tajjeb ucoll.

Biex min jitħajjar fostcom li jmur jaraha jifhem il fatt sejjer ingħidulcom fi ftit cliem u nifhem li jogħġobcom.

IS-SIBERJA

hu dac il pajjis f'in-naħħa ta' fuk ta'l Asja fejn jiġu mibgħutin, fost tbatija u bart li ma bħalhom, daùc collha li jagħmlu xi delitt f'ir-Russja. F'loc li joktluhom jibagħtuhom hemm jaħdmu f'il minjieri.

Stefana chienet xbejba fkira iżda sabiħa ùisk; Gleby innamra minnha; u ħabbha iżda meta xaba minnha riedha tħobb lil xi ħadd ieħor biex hu jicseb xi sold minn fuk spallejha. Stefana billi ma chienetx għada fehmet il kerk ta'd-dinja u il cruha ta'd-dnub kagħdet għal dac li gegħilha tagħmel il faħxi Gleby u marret tgħix ma'l Princep Alexis f'il Palazz famus tiegħu. Darba Stefana iltakgħet ma'ż-żagħżuh Vassili u fehmet liema chienet il vera

imħabba u għalecc riedet tinżrafa m'il ħajja ħażina li chien tefagħha fiha Gleby. Vassili mar f'il palazz ta' Alexis u dana x'ħin lemħu insultah; ħarġu ix-xŭabel għal xulxin u Vassili katel lil Alexis. Għal dan ġie iccundannat li jigi itturufnat f'is-Siberja. Haŭn jispiċċa l-eŭŭel att.

Iżda Stefana chienet ħabbet tasseŭ lil Vassili u għalecc riedet titlak il palazz u il għana li chienet fih biex tmur tgħix ma' Vassili f'it-tbatija miegħu, biex ittaffilu il ħruxija ta't-turufnament tiegħu. F'it-tieni att jidhru l-iccundannati għaddejjin għa's-Siberja, u il musica u ix-xeni jfissru tajjeb ħafna it-tbatija u il moħkrija li jġarrab min jigi mibgħut hemm. Il cor ta'l forzati hu sabiħ ŭisk. Stefana issib lil Vassili u tibka sejjra miegħu, ħienja għad li maħkurin u fost l-aħrax tbatija. F'it-tielet att nsibu f'is-Siberja lil karrieki Gleby li gie itturufnat hemm fuk imbrolji u serk. Dana meta ra lil Stefana ħaseb li sejjer igedded magħha il ħajja ħażina ta' kabel, iżda hi kaltlu li ma għandux għa'x iħares lejn ŭiċċha għaliex hi chienet tħobb biss, b'kalbha collha, lil Vassili. Gleby tmasħan u biex jitħallas minnha, kuddiem cull min chien hemm, chixfilha il ħajja imgħoddija tagħha. Hi ucoll kalet lil cullħadd li hu chien il cagun tagħha u li ried imixxiha fi triek ħażina biex jiecol minn fukha, u għalecc Gleby bagħadha għal meŭt. Stefana u Vassili, megħjunin m'il għassa, jiftiehmu li jaħirbu. Nhar-il-Għejd x'ħin cullħadd chien kiegħed f'id-dverna jixrob u jixxala għaliex chienet festa, Stefana u Vassili ħarbu. Iżda il chiefer Gleby, li chien f'id-dverna, lemagħhom; sejjaħ malajr lil l-għassiesa li sparaŭ fuk il maħrubin u laktu lil Stefana u kabdu lil Vassili.

Stefana tmut f'idejn Vassili, tgħidlu li hi ħabbitu sa l'aħħar nifs ta' ħajjitha, u Vassili jibka hemm isofri it-tbatija ta's-Siberja flimchien m'al kasma ta' kalb ħarxa li gie mifrud għal dejjem m'il maħbuba tiegħu Stefana. Il musica hi sabiħa ŭisk u taħt it-trigija ta'l bravu Surmast De Cristofaro, li hu miżżeŭŭeġ l-oħt Giordano stess, l-orchestra timxi tajjeb ŭisk. Min jara din l-opra jcun ra xi ħaġa sabiħa tasseŭ.

Il ġuri ta' Facond Buttigieg li chien gżat li katel f'il 25 ta' Ġunju li għadda, f'ix-Xlendi ta' Għaŭdex lil Ciccu Borġ, sar f'is-7 ta' dana ix-xahar. L-Imħallfin chienu il President Carbone, il Baruni Dr. Chappelle u Dr. Pullicino. Id-difensur chien il bravu Avucat Mercieca li għamel difiża sabieħa ŭisk. Il ġurati ħarġu sitta għal ħtija u tlieta le, u għalecc giè iccundannat għal ħames snin ħabs biss. Nifraħ b'kalbi colla lil l-Avucat Mercieca talli għaraf jiddefendi hecc tajjeb.

BILLI IL GIMGHA LI HARGET GHAMILT TLIET TI-JIEM F'IS-SODDA BL-INFLUENZA IL GAZZETTA HARGET TARD. NAHSEB LI CULLHADD JAGHDIRNI.

Min irid ikatta nofs siegħa biex jieħu pjacir tasseŭ imur f'iċ-Cinematografu il ġdid ta' Ta's-Sliema ta'x-Xatt imsejjaħ Sanspareil. M'hux biss jara loc m'il l-isbaħ iżda jara ucoll ħafna pellicoli novità. Tħajjru u ma jibdielcomx.

Nirringrazzja li's-Sur Bascal Bonanno ta'l Almanacc sabieħ li għoġbu jirrigalani ta'l "Unione Tipografica di Torino" li tagħha hu l'agent għal Malta.

Daŭc collha li jixtieku jaraŭ xi numri ta'n-"Naħla" biex forsi jitħajjru jissieħbu jiġu l-uffiċċju tiegħi u natihom b'xejn xi numri farrada m'il l-imgħoddija. Nitlob ucoll lil daŭc li jonkoshom xi numri li jgħarrfuni għaliex da'l ŭakt jispiċċaŭ u jibkgħu b'xejn.

Min jissieħeb ġdid u irid in-numri collha ta' kabel għandi mnejn natihomlu. A. Levanzin

Colonna Sagra.

L'Evangelju ta għada

It-Tielet Ħadd tal Avvent.

SAN ĠŬAN, Cap. 1:—

"Dac iż-żmien, il Lhud bagħtu minn Gerusalemm il kassisin u il leviti għand Ġanni, biex, jistaksuh: *Int min int?* U hu stkarr u ma ċaħadx; iżda stkarr: *Jiena m'inhiex Cristu.* Imbagħd, stakseuh: *X'int immela? Intix Elija?* U kal: *M'inhiex. Intix il Profeta?* U ŭiegeb: *Le.* Kalulu immela: *Min int, ħalli incunu nafu inŭiegbu lil daŭc li bagħtuna? Xi tgħid fukec in-nifsec?* Hu kal: *Jiena leħen ta ŭieħed igħajjat f'id-desert* Ŭittu it-triek tas-Sinjur bħalma kal il Profeta Isaija. Issa il mibgħutin chienu m'il Fariżej. U stakseuh u kalulu: *Ma għaliex kiegħed tgħammed, la m'intix Cristu, u inkas Elija, u inkas il Profeta?* Ġanni uiegibhom billi kallhom: *Jiena ngħammed bl'ilma: iżda jinsab ŭieħed f'nofscom li intom ma tafuħx. Dan hu li għandu jigi ŭarajja, li sar kabli u li jiena ma jistħokklix inħollu il kafla tal kork tiegħu.* Daŭn il ħŭejjeġ ġraŭ f'Betania, il-hinn mil Giordan, fejn Ġanni chien igħammed."

(a) Fuk daun il Fariżej li chienu imbagħtu għand San Ġuan, biex jistaksuh min hu, jiħtieġ niftacru tliet ħuejjeġ: l-euuel uaħda, li il Lhud, dic il ħabta, chienu persuasi li chien uasal iż-żmien biex jidher il Messija, scond chif chienu jakrau fil Cotba 'Mkaddsa u li dac iż-żmien il Lhud chienu jistenneu fil krib il Messija igħiduh ucol chittieba profani; it-tieni, li il Lhud chellhom dejjem f'moħħom ii il Messija jigi mgħammed, bħala xhieda li du mibgħut mis-Sema, għax dan chienu jafuh ucoll m'il Cotba 'Mkaddsa; u fl'aħħar nett, li chien gej mn'Alla li is-Sinedriu tal Lhud, uara li sama bit-tuelid, bil ħajja u bil kdusija ta San Ġuan, bagħat in-nies tiegħu minn Gerusalemm għandu, xhieda li hu chien lest biex jistkarru bħala Messija, fil uakt li imbagħd minn fommu chellu jisma min chien il Messija.

(b) Daun il chelmiet *stkarr, u ma cahadx, imma stkarr*, juruna li San Ġuan. biex jirbaħ l-ebusija tal Fariżej, għal darba, tnejn, tlieta, kallhom li m'hux Cristu.

(c) Chif igħidulna San Ġuan Grisostmu, San Cirillu u Teofilotto, il Lhud chellhom f'moħħom li Elija chellu jarġa jigi fid-dinja fid-dehra tal Messija u li bejniethom chellu jituieled Profeta jixbaħ il Mosè; u xi cliem li hemm f-żeuġ capijet oħra tal Evangelju ta San Ġuan (is-sitta u is-seba cap) jurina actar ċar li chellhom din il fehma. Għalhecc mela kalu lil S. Ġuan: *La m'intix il Messija, intix Elia jeu dac il Profeta li għandu jidher maħhom?*

Il biċċa il cbira tan-nies tas-Sinedriu chienu Fariżej. X'in hu is-Sinedriu fissirna drabijiet oħra.

(c) San Ġuann ried igħid: "Jien ngħammed bl'ilma biss, mingħajr it-tixrid fukhcom ta li Spirtu is-Santu, għax dan jatihulcom Dae li gej uarajja u li jien m'inhiex ħlief ministru tiegħu."

Il Kaddisin tal Gimgha.

Nhar it-Tnejn—14 ta Dicembru—bl'abjad—ġurnata fost l' Ottava tal Concezzjoni—jista jsir il kuddies għall'Eŭrieħ—bl' isŭed.

Nhar it-Tlieta—bl'abjad—l'Ottava tal Concezzjoni.

Nhar l-Erbgħa—bl'aħmar—Sant Eusebju, Iskof u Martri saum tal Quatuor tempora (Jigifieri tal "Erba staġuni).

Nhar il Ħamis—bil vjola—issir li stess kuddiesa tal Ħadd li għadda, bla Glorja u bla Credu.

Nhar il Gimgħa—bl'abjad—il festa ta mita il Madonna daħlet tistenna is-sigħa—saum bħalma ghedna.

Nhar is-Sibt—bil vistu—vgili ta San Tumas. imraġġa ġurnata l'ura 'mħabba il Ħadd—issir il Kuddiesa tal ġurnata, bla Glorja u bla Credu—Saum bħalma ghedna. F'San Ġuan icun hemm l'Ordinazzjoni tal kassisin.

Nhar il Ħadd—20 ta Dicembru—bil vjola—ir-Raba Ħadd tal Avvent.

G. Muscat-Azzopardi

Il Vapur "SARDINIA."

Għad li għadda ġa ftit ta'ż-żmien minn mindu ġrat il cbira disgrazzja ta'l vapur "Sardinia" iżda bosta imsieħbin talbuni inżid xi ħaġ'oħra barra minn dac li għedt f'in-numru ta' kabel, u jiena m'hux biss irrid niccuntentahom iżda gibt ucoll ir-ritratt ta'l ħruk icreħ ta' dana il vapur sabiex daŭc collha li ma raŭhx jinħarak icunu jistgħu jifhmu chif ġrat dina il cbira ħsara u ta' bichi u li fiha inkerdu ħafna nies.

Ir-ritratt li gibt hu meħud minn fuk dac li għamel il bravu fotografu is-Sur Salv: Cassar li għoġbu jatini il permess minngħajr interess ta' xejn.

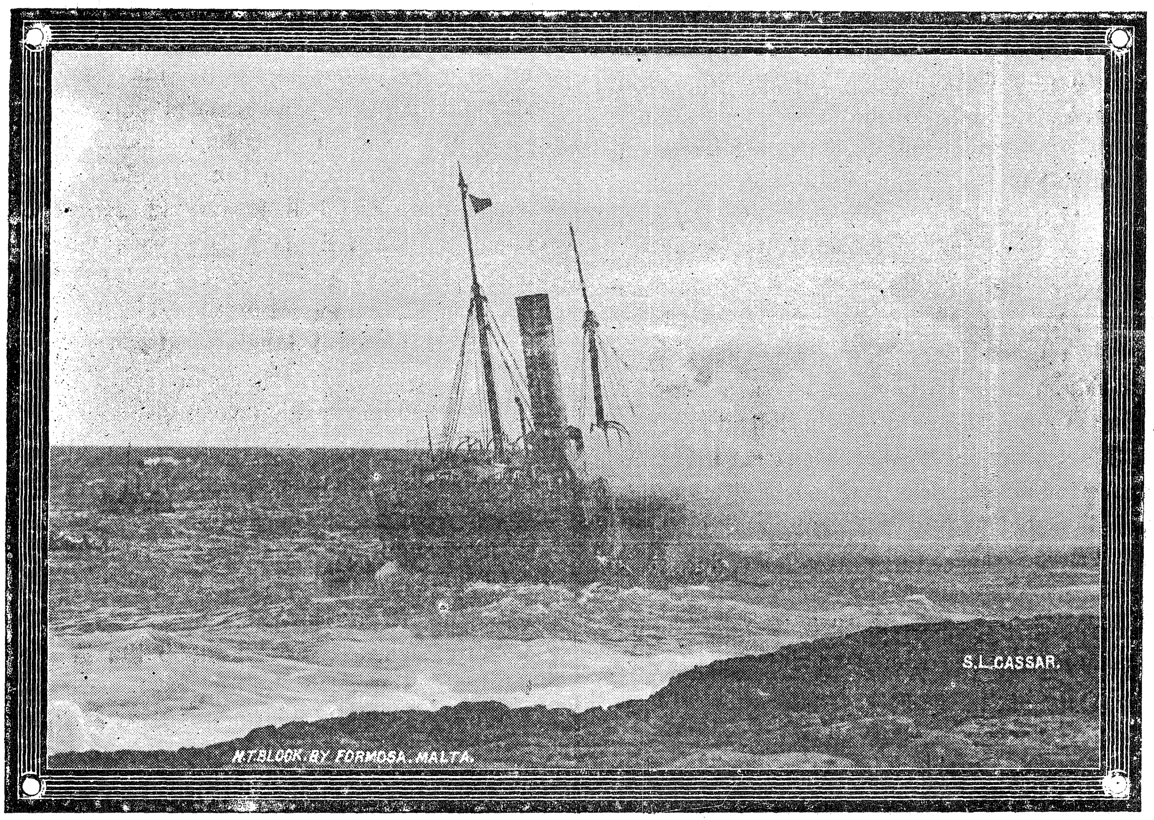

Xi imsieħbin tagħna cull tant ighemgmu għala ma tantx ingib aħbarijiet f'in-"Naħla."

Chif kiegħdin taraŭ meta jcunu tasseŭ ħŭejjeġ interessanti dejjem gibthom u f'it-tul actar minn ħaddieħor, iżda jiena jidhirli li hu ŭisk aħjar li ŭieħed jimla il gazzetta b' articoli originali u ta' tagħlim milli jimlieh b' ħafna aħbarijiet li jcunu ilhom li nkraŭ fuk il "Gazzetta di Malta" u li xi dakkiet meta naslu biex ingibuhom aħna jcunu cheshu. In-"Naħla" iżjed jġġib ħaejjeġ li jgħallmu illum għada u dejjem u li jibkgħu jgħallmu l-uliedcom ucoll milli timla il faċċati tagħha bi ftit aħbarijiet li ŭara li jaktgħulec il curżità ta'l mument ma jibkgħu jisŭeŭ xejn iżjed. Għalija hu ŭisk eħfef li nittraduci xi ftit aħbarijiet m'il gazzetti taljani jeŭ inglizi milli nokgħod nicteb articoli originali ta' tagħlim li jridu actar ħsieb u tkallib ta' cotba.

Ŭaħda m'ix-xeni li jbiccu ta' dana il ħruk chienet dina li kalieli uieħed m'it-tobba li laħku id-Dŭana għal l-ajjut.

Mr. Grant chien żmien ilu impiegat haŭn Malta meta xi sentejn ilu avanza u bagħtuh Lixandra. D'is-sena ha il permess biex mar l-Inghilterra, ma' martu u m'ibnu, biex jara il familja, u chien għaddej minn Malta biex jarġa jmur Lixandra għal l-impieg tiegħu. Mr. Grant meta ra il ħruk riesak seŭŭa lejhom għannak it-tifel u kabeż il baħar, l-ommu kabżet ŭarajhom u damu jitħabtu actar minn siegħa ma'l meŭġ kalil ta'l baħar kabel ma setgħu jerfgħuhom. Il missier baka dejjem jitħabat biex iżomm f'il ŭiċċ l'it-tifel ħalli ma jiblagħlux l-ilma, iżda ma irnexxilux għal collox billi il baħar chien kaŭŭi ŭisk. Meta laħkuhom u tellgħuhom fuk il lanċa it-tifel li chien għeja jitħabat ma'l ħalel ta'l baħar miet. Malli l-ommu ŭassluha id-Dŭana u stejknet l-eŭŭel chelma li staksiet l'it-tabib chienet fejn hu it-tifel. Dana ŭiegibha li ma jafx. Staksietu għalecc jecc Mr. Grant chienx salv, u meta dana kallha li iva, irringrazzjat l'Alla għa'x kaltlu mela it-tifel salv sgur ucoll, bla ma chienet taf dic l-imsejcna omm li għalchemm Mr. Grant salva ibnu b'taħbit cbir miet ġo jdejh malli tellgħu fuk il lanċa. Hŭejjeġ li jaksmu il klub!

⁂ It-tobba ŭreŭ ħila cbira ŭisk u fostom irrid infaħħar l'iż-żagħżuh intelligenti Salvu Borġ li laħak minn ta'l-eŭŭel u l'it-tobba Vella, Randon, Anastasi, Mifsud u l'it-tobba inglizi ucoll li għamlu chemm felħu biex għienu lil daŭc l-imsejcnin.

⁂ L-Eŭropej salvi huma: Mr. Grant li semmejna, impiegat ta't-Telegrafu u is-Sinjura tiegħu, is-Sinjura Baker, Mr. Rownstree, litografu, Miss Gilmour, soru ta'l Isptar, Mr. Jennings, Mr. Hamilton, is-Sinjura Berry, Mr. Buryan, Mr. Allen, impiegat ma'l Gvern Egizjan, u is-Sur Orbelli, rappresentant ta'l Cafè Frank u li miet meta tellgħuh id-Dŭana.

⁂ Fost l-eŭropej hemm mitlufa: il Captan, il bdot Trew, il *quartermaster* Parkes, l-uffiċċjali Pireol u Farrell, il baħri Murphy, u il prim inginjier Seagreave, is-second inginjier Neel, il *fajarmen* Stanton, Hynes, Watson, Rilly Dolan u il camrier Hughes.

⁂ L-access għamlu il Magistrat Amabile Fiteni flimchien ma'l Logotenent Gvernatur, ma'l-Assistent Segretarju Mr. Roupell, is-Sur Gollcher bħala Agent ta'l *Lloyd*, ma'l Agent Camilleri u ma'l Captan ta'l *Arabian*. Bħala periti geŭ maħturin: l-inginjier Wright, il Captan G. Muscat u l-Assistent Supraintendent ta'l Marina Captan Zarb.

⁂ Min dac iż-żmien il haŭn sabu ħafna catavri u ħafna bcejjeċ actarx ta' daŭc li taru fl-arja meta tar il briċ b'il Captan b'collox.

⁂ Abbord sabu ħafna flus. F'caxxa sabu 152 napuljun, u fuk il catavri li sabu f'il baħar sabu xi flus ucoll.

⁂ Il ġabra li saret għal bżonnijiet ta' daŭna id-disgrazzjati chienet sabieħa ŭisk għaliex laħħket fuk l-ELF U TLIET MITT LIRA, mija minn daŭŭa geŭ migburin m'il enejjes ŭara li l-Iskof talab li issir gemgħa. F'it-Teatru Manoel, saret ucoll gemgħa għalihom billi il flus li ngabru m'il l-eŭŭel rappresentazzjoni ta's-SIBERIA, l-opra ġdida għal Malta, marru għalihom.

Hu ta min ifaħħru ŭieħed uffiċċjal ta' frejgata "*Glory*" li sab abbord 350 franc u tagħhom l'id-Dŭana.

⁂ L-Avucat Mercieca għamel xi mistoksijiet f'il Cunsill biex jara jecc sarx dac collu li chellu jsir biex isalvaŭ in-nies, u il Gvern ŭiegeb li şar dac collu li sata jsir f'dac il mument, u li m'hux tasseŭ li intgħatat ordni li ħadd ma jista jersak lejn abbord biex isalva in-nies, u li il Pulizija ta'l art ma ħadetx sehem għaliex ma chienx hemm bżonn u billi ma chienetx mitluba.

Għaldakstant minn dac il ħafna tħarrif li tisimgħu la temmnu xejn għaliex m'il ġabra sabieħa li saret u m'il ħeġġa li ŭera id-Duca jidher ċar li u la il Maltin u lankas l-Ingliżi ma nakksu m'id-dmir tagħhom għad li il biċċu cbira ta'l passiġġieri ta's-"Sardinja" ehienu Għarab.

★

GĦA' N-NISA.

Lil G. M. (Il Ħamrun).

Għamilt ħaġa ħażina ħafna li ma għedtx is-seŭŭa collu lil żeŭgec. Nifhem li ma għamiltux biex tkarrak bih, iżda biex ma tinqŭetahx, iżda le. Lil żeŭgec għidlu dejjem is-seŭŭa imkar fejn icolloc tort. Jecc icolloc tort jista joboghdoc u jixxenja. Chemm joboghdoc iżjed meta ma't-tort li jcolloc iżżid għidba u hu jista jifhem li ridt tgħaddi iż-żmien bih u jitlef dic il fehma tajba li jcollu fic li cull ma tgħidlu jista jorbot fuku? Ftacar li il għideb għomru kasir u li il ġarra gejja u sejjra fl-aħħar tinchiser. Dac li ma tgħidlux int lil żeŭgec igħidulu ħaddieħor u xort'oħra u jcun agħar għalic għaliex żeŭgec jaħseb li għandec il faħam m'blul u jieħodha contra tiegħec.

Mela lil żeŭgec la taħbilu katt xejn u għidlu dejjem is-seŭŭa ħalli jistmac iżjed u jorbot actar fuk cliemec. Dana ma irridx infisser bih li għandec tokgħod ticsirlu rasu b'cull ŭerka li taka f'iddar, iżda kiegħda ingħidlec għal daŭc il ħŭejjeġ li jistgħu jakilgħu xi għaŭġ. Int taf lil żeŭgec u sa fejn għandec tasal kejsu int.

Lil C. M. (Ta's-Sliema).

Trid taf jecc lil żeŭgec għandecx tħallieh isiefer ŭaħdu? U għala le? Anzi ħallieh għaliex dana jcun ta' gid għalic. Jecc tħobb u tirrispetta tasseŭ lil żeŭgec, jecc ma għamiltlu xejn biex jitbiegħed minnec, malli jsib ruħu mifrud jingibed lejc u jixtiekec iżjed għaliex jibda jara it-tajjeb tiegħec, dac li ma satax jara b'iż-żejjed meta chien ħdejc, jibda jġarrab il għaŭġ u l-imrar ta'l ħajja u jibda jifhem ŭaħdu li isbaħ minn daru u minn martu ma jsib imchien. Jecc għamiltlu għaliex jitbiegħed minnec u laħak bagħdec jeŭ bired lejc, billi tixxenja ma iżżommux għaliex ir-ragel ma hux xi għasfur li tista tagħilku ġo kafas. Tgħir għalieh? Zeŭgec ma jsiefirx culljum meta jmur sa'l Belt? Jecc irid jagħmillec tort, malajr isib fejn daks li chiecu mar Parigi jeŭ Napli. Iberbak il flus? X'hemm bżonn isiefer jecc imur sa'l cażin iberbak f'lejla dac li jonfok f'xahar vjaġġ. Jitbellaħ? Agħar għalieh, tiegħu u ta' ŭiċċu. U jecc irid jitbellaħ haŭn Malta ma jafx chif u fejn? Għallankas aħjar f'il bogħod milli taħt għajnejc.

Mela neħħi daŭna il ħmerjiet minn rasec. Jecc żeŭgec għandu bżonn isiefer għal gid ta'l familja la tħassarlux. L-eŭŭel ŭaħda li għandec tissagrifica ruħec cun int: l-eŭŭel il ħobż ta' uliedec u imbagħad il flieles ta' moħħoc.

U jecc irid isiefer biex jiddeverti ħallieh ucoll jecc jista jagħmlu bla ma jnakkas xejn minn ħalk uliedu. Meta jivvjaġġa jitgħallem, jagħmel gid f'saħħtu, jicseb ħafna ħbieb ġodda li jistgħu jisŭeŭlu f'il ħajja u dana hu collu gid għal familja għaliex jaħdem iżjed b'il ħrara u b'il kalb; u meta jara li inti ma fixchiltux f'ix-xeŭkat onesti tiegħu hu jfittex li jpattilec l-imgieba tajba tiegħec billi jiddevertic ucoll. Jecc tŭebbes rasec imur ucoll, tinchedd agħar u titlef ħafna ma' żeŭgec. Jecc jibża minnec u ma jmurx, isorr ġo fih dac innukkas tiegħec u ma tul is-sena jpattihulec mitt darba b'dannu cbir ta'l familja. Mela sachemm ir-ragel icun miexi f'it-triek il ŭietja erħilu ir-riedni fuk għonku; u jecc ifittillu li jrid jakbeż ġo fondok, taħseb li sejjra iżżommu? Jigdimlec idec, itic dakktejn ta' żeŭġ u ŭara jakbeż l-istess. Mela ŭiddbu b'il ħleŭŭa u chemm tista iftaħlu għajnejh. Jecc iŭebbes rasu x'tieħu billi tharrxu iżjed?

Lil P. G. (Il Belt.)

Tixtiek taf jecc żeŭġec jistax iħobboc bla ma jgħejr għalic? Nieħu f'idejja il ctieb tant sabiħ ta'l Mantegazza li ġa semmejt: "L-Arte di prendere marito" u f'il faċċata 24 insib: "Ir-ragel jista jcun igħejr ħafna bla ma jcun iħobb, u jista jcun iħobb ħafna bla ma dana jcun igħejr. In-nisa jaħsbu li għa'x ir-ragel ma jgħassesx dejjem fukhom, jecc ma jitħanfesx meta xi ħadd iħares lejc jeŭ jecc meta xi ragel ieħor igħid li int sabiħa jeŭ ħelŭa dan żeugec ma jieħux fastidju, li daŭn żŭieġcom ma jħobbucomx. Xi nisa jitkarrku billi ikisu l-imħabba b'ix-xiber ta'l għejra. Ragel għajjur ħafna, mela jħobb ħafna; ragel li ma jgħejrx għalic, mela ma għandux contoc. Le dana m'hux minnu. Cull ragel għandu jibża għal mara u jħarisha m'id-dŭiefer ta' daŭc ir-rgiel karrieka li jridu jixxalaŭ fuk spallejn ħaddieħor, u jagħmel seŭŭa ħafna dac ir-ragel li jżomm lil martu bogħod minn daŭna in-nies. Iżda li ma jifdaha katt, le. Ir-ragel għandu jcollu fehma tajba ta' martu u li hi taf tilka il fastidju u li meta ma tistax tagħmel ieħor titolbu jakbeż għaliha bla ma hemm bżonn li jokgħod igħasses ta' cull ħin hu. Jagħmel ħażin meta għal cull tislima jieħu fastidju u jitħanfes għaliex jimla daru b'daħna li tħammarlu għajnejh bla ebda ħtieġa ta' xejn.

Chemm ħaŭn irgiel li sŭielhom agħar għa'x ureŭ lil marthom li ma jafdauha b'xejn ! !

Il għejra f'ir-ragel ma hix ħlief l-imħabba żejjda tiegħu in-nifsu, u min igħir actar icun jibża għal rasu milli jcun iħobb lil martu.

Il għejra ta'l imħabba tibchi u titlob, tinxteħet għarcoptejha u tarġa titlob.

Il għejra ta' dac li jħobb lilu in-nifsu tagħmel frattarija u tidgħi, issaŭŭat jeŭ toktol.

Meta xi ħadd joktol lil mara għa'x għamlitlu tort il ġurati jibagħtuh il barra billi għada ma jridux min jisirkilhom lil marthom; iżda li cont jien, icompli jgħid dejjem il Mantegazza, cont niccundannahom; ŭaħda għaliex il bniedem ma għandu katt id-dritt, għal l-ebda raġuni, li joktol bniedem ieħor u it-tieni għaliex daŭc ma humiex bniedmin, iżda bhejjem salvaġġi. Mela katt tŭaħħal f'rasec li l-irgiel iħobbu daks li jgħejru, għaliex tcun sejra imkarrka b'il bosta.

Lucia Levanzin Inglott.

★

IL MAĦBUB TA' ĠESU.

Fl'Osservatore Romano, ŭieħed m'il ġurnali il cbar ta' Ruma, ta't-2 ta' Dicembru, sibna daŭna l-erba chelmiet sbiħ li jiena sejjer ingibhom b'il malti b'il pjacir.

"Taħt l-isem ta'l Maħbub ta Ġesu is-Sur Ġużè Muscat Azzopardi, cavalier ta'l Papa, ħareġ da'l ġranet ctieb sabiħ ŭisk fuk l-Evangelista S. Ġŭann. Il ctieb hu mictub b'il malti iżda jixraklu li jigi magħruf fl'Italja ucoll għal cotra ta' tagħlim li fih u għal għerf li ŭera bih imzejjen min chitbu.

L'Iskof ta' Għaŭdex, Mons: Camilleri, faħħar ħafna dina l-opra li tant irnexxiet ta' dana il chittieb li ta ħafna cotba sbieh lil pajjisu."

L-Iskof tagħna ucoll, Monsinjur Pace, għoġbu ŭisk il "Maħbub ta' Ġesu" u għalecc bagħat li's-Sur Muscat-Azzopardi dana il biljett:

"Monsinjur Pace, Arciskof u Iskof ta' Malta, jirringrazzja b'il kalb collha lil P. L. Ġużeppi Muscat-Azzopardi ta'l copja li għoġbu jibgħatlu ta'l aħħar xogħol tiegħu sabieħ b'il malti "Il Maħbub ta' Ġesù" u li kiegħed jinkara bi pjacir cbir"

IS-SAĦĦAR FALZUN

RUMANZ MALTI ORIGINALI

TA'

AGOSTINO LEVANZIN

Laħkuh f'ras it-telgħa u it-tlieta, jiddieħcu, kabdu it-triek għal Mosta. Haŭn indunajt bihom jiena u x'ġara ŭara, issa li għidtulec, tafu bħali.

Min chellu jgħidli li dac il faħxi Cavalier midd idejh fuk il maħbuba ta' kalbi x'ħin jiena u sħabi conna biss ftit kjem bogħod minnu? Dac il ħin xtakt li ŭaka taħt idejja ħalli chien jara x'togħma fiha ix-xabla ta' fizzjal malti. Iżda id-dlam, il għagħa ta'x-xita sħiħa li chienet nieżla u il ħsieb li Marija chienet miġbura f'darha m'ommha, tellfuni dac il pjacir cbir li ili tant nixtiek u li nitma li jasal ma jdumx li nakta il għatx kalil ta'l vendetta tiegħi b'demmu. Iva, f'demmu għad irrid naħsel idejja ħalli inħallsu talli keridli l-ommi u lil ħija, talli ried itebbagħli gieħ Marija u talli lilec seraklec kalbec u nibża li għad iġarrfec; talli bic u b'Marija irid itabba l-isem għażiż ta'l familja tiegħi. Meta nsemmih inħoss bħal ragħŭa ħadra tielgħa għal ma' xuftejja, inħoss sulgħajja ŭieħidhom jiggrunċaŭ biex itertkulu laħmu, biex jiftħulu sidru, ħalli ŭara li inghiddimlu kalbu u nobżokha, nisħakha taħt riġlejja.... u ma nafx inti chif tista iġgerraħ biss li tisma b'ismu meta taf li kiegħed ikarrak bic b'dana il mod hecc chiefer, meta taf li keridlec l-ommoc li tant għożżitec u lil ħuc li tant chien iħobboc, meta taf li ried jitfa l-oħtoc fl-acbar nichet billi jekirdilha lil għarus tagħha, il Baruni Gauci, u li lili ried itebbagħli il gieħ ta'l maħbuba tiegħi... chif tista katt iġgerrħu, chif tista katt issir martu jecc ma tridx li taka fuk rasec is-saħta t'ommoc u il killa tiegħi..."

U x'ħin Ambroġ kal hecc, għajnejh riedu jakbżu m'il ħofor tagħhom, xagħru tkanfed donnu labar, labar, u, bla ma jaf, kam f'nofs il camra u idu, bla ma jaf, żelket fuk il pum ta' x-xabla.

Carmena tŭerŭeret bil'biża, inxteħtet għarcoptejha kuddiemu, bdiet tolfok chemm tiflaħ u titolbu maħfra u tŭiegħdu li ŭara dac li semgħet fuk il Cavalier katt ma sata jcun li tista tibka tħobbu iżjed, li tibka biss tiftacar fih. Carmena meta faccarha f'il meŭt t'ommha, ta' ħuha, f'it-tort li ried jagħmel lil Ambroġ u lil Rużanna għaddiet bħal sħaba seŭda minn kuddiem għajnejha u rat li lil dac il bniedem chiefer ma chienx ħakku min iħobbu, u fehmet għala Ambroġ intilef għalieh dic it-telfa collha, iżda... min jista jifhem l-imħabba?... il cbira mibegħda ta' ħuha actar reġgħet bdiet tigbidha lejh.

Ambroġ meta ra l-oħtu tolfok u tibchi hecc f'riġlejh daħal f'sensieh u ra li chien kiegħed ichiddha ftit żejjed, u chien jaf li Carmena chienet xbejba ta' rasha li u b'il ħerra ma cont tieħu xejn minnha. Għalecc refagħha m'il l-art, ŭieżinha biex kagħdet b'il kiegħda f'xifer is-sodda u x'ħin beda jimsħilha id-dmugħ b'dahar idu kallha:—

"Carmena jiena kiegħed nitmasħan għa'x inħob boc... għa'x ma irridx, Alla ħares katt, li tgħaddi mnejn chienet sejra tgħaddi Marija... għaliex il ħsieb biss li jtebbagħlec gieħec ŭara li keridli l-ommi il għażiża jnħossu jfaŭŭarli demmi collu f'rasi... Carmena, għidli, serraħli rasi darba għal dejjem, li issa li taf chemm hu karrieki dac il misħut Cavalier inti sgur ma tħarisx lejh iżjed... li tchecċieh minn kalbec... li ismu ma jissemmiex actar f'din id-dar li ferraħ fukha tant dlam u nichet..." Carmena bakgħet tolfok, u ma setgħetx tŭiegeb.

Ambroġ kagħad b'il kiegħda ħdejha, gibdilha rasha fuk spalltu, ŭarrbilha dlielha minn fuk ġbinha, ħares ħarsa ta' ħniena lejn daŭc il par għajnejn saħħarin li chienu ħomor nar, igħumu f'id-dmugħ, u b'chemm sata jiġbor ħleŭŭa, kallha:—

"Carmena, ommna mejta, missieri f'xifer il kabar, jecc ma nieħux ħsiebec jiena min tridu jakbeż għalic?... inti għadec dieħla f'id-dinja... ma tafx il kerk tagħha... jecc ma niftaħlecx għajnejc jien minn tridu jagħmlu... Carm, inti taf li inħobboc daks id-daŭl ta' għajnejja... taf li din hi l-eŭŭel darba li smajt minn fomi chelma ŭaħda iebsa... Carm, il ħsieb li inti għad tcun vittma ta'l kerk ta' dac il bniedem faħxi ichexchixni... il biża li għad itajjrec minn ġo darna biex ŭara li jtebbagħlec gieħec jitilkec tiġgiera ma't-torok b'għajb cbir ta'l familja tagħna u b'il kirda ta' missierna u actarx tiegħi, jkabbiżni xiber, xiber m'il l-art li kiegħed fukha... Carmena iftaħ għajnejc... ftacar x'inħu jŭiddbec min tant iħobboc... aħrab minn dac il bniedem faħxi...dac kiegħed ikarrak bic... u sejjer icun il kirda tiegħec u miegħec tagħna ucoll... Jiena sejjer inħallic għa'x sar il ħin... okgħod aħseb ftit fuk dac li għedtlec ħalli tintebaħ li f'ŭiċċ id-dinja jecc hemm bniedem li tasseŭ iħobboc ma ħux le, chif taħseb int, il Cavalier iżda jien.

U chif kal hecc biesha fuk ġbinha, kam, sgħiċċa malajr m'il bieb, li tebak ŭarajh, biex mesaħ żeŭġ demgħa li gelbnu ma tul ħaddejh.

(Jissocta.)

★

B-għafsa cbira ta' kalb sejjer inħabbar il meŭt ta's-SINJURA PULIS, oħt il ħabib għażiż tiegħi G. Muscat-Azzopardi, li ġrat f'Hal Kormi ftit ġranet ilu. Sofriet b'sabar li ma bħalu marda li żammitha għal seba snin sħaħ imsammra f'kiegħ ta' sodda, u issa ittajret għal ħdan Alla fost il bichi ta' cull min chien jafha, għaliex chienet mara ta' kalb tajba u ħanina ŭisk. Alla jati lil żeŭġha l-uliedha u lil familja tagħha sabar għal dina it-telfa cbira li biha ried iżurhom is-Sema.

Fl-eŭŭel ta' dana ix-xahar, nhar ta' Tlieta, id-dar ta'l maħbub imsieħeb tagħna J. BUGEJA ta'r-Rabat intliet ħin bla ŭakt bil ilfiek u in-nichet. Ibnu CARMELU, ta' 14 il sena, ħalla dan il ŭied ta' dmugħ biex ittajjar għal ħdan ta' min ħalku ŭara marda kasira ta ġurnata biss. Cull min chien jafu bchieh, għaliex chien tifel għakli ŭisk. Alla jati is-sabar lil familja tiegħu f'dana il baħar ta' dŭejjak li tinsab u lilu il mistrieħ ta' dejjem.

Inħabbru b'id-dmugħ f'għajnejna il meŭt ta' ĠUŻE MICALLEF, bandista f'il banda ta'l Furjana, li miet fl-4 ta' dana ix-xahar, ta' 48 sena, ŭakt li chien jaħdem. Itolbu l'Alla li jatih il mistrieħ ta' dejjem.

LOGHOB.

XARADA.

L-*ĕŭŭel* tiegħi sib f'is-sodda;
U l'*intier* fittxu f'it-triek;
Hu m'it-*tieni* subgħajn seŭŭa
Jecc tiecol ħafna tixtiek.

LEV.

TIFSIR TA'L LOGHOB TA' KABEL.

Ix-Xarada ta'n-Nu. 13 —PIS - TAĊĊI.

Fissruha tajjeb:—

A. Mercieca (Mosta); Edy Mula (Sliema); Carmelo Abela Hyzler (Sliema); V. Xerri (L'Isla); Giuseppe Cassano (L'Isla); Leonard Ellul (Ħal Chircop); Gaetan Grixti (Gudja); Fco: Said (Tarxien); C. Sant (Ħal Għargħur); G. Zarb Cousin (Il Belt); Ab. Cefai Aquilina (Sliema); Luigi Pace (Sliema). Spiro Navarro (Il Belt).

Ix-Xarada ta'n-Nu: 14 —SOL - FA - RINA.

Fissruha tajjeb:—

Chcu G. Vella (Mosta). Edy Mula (Sliema); Lily Diacono (Sliema); C. Abela Hyzler (Sliema); A. Cefai Aquilina (Sliema); Mary Verzin (Ħamrun); C. Cassar (Bormla); V. Xerri (L'Isla); L. Ellul (Ħal Chircop); E. Fauzza (Ħal Kormi); Erc. Valenzia (Bormla); A. Mercieca (Mosta); F. Said (Tarxien); G. Vella (Il Belt); Sp. Navarro (Il Belt). I. Testaferrata Bonnici (Valletta); F. Hass (Sliema).

Lil l-Imsieħbin.

Nitlob lil daŭc l-imsieħbin li għadhom ma ħallsux l-eŭŭel tliet xhur li ma jokogħdux iħabbtu l'ir-ragel li bgħat b'-ircevuti biex iħallsuh, u li ma jokogħdux iżiduli spejjes għa'x il gazzetta fiha b'iż-żejjed, ħalli nibkgħu ħbieb.

Nitlob ucoll lil daŭc l-imsieħbin ta'l campanja fejn għandi ftit imsieħbin li jibagħtu il flus ta'l abbonament bolli ta't-tlieta u jiena nibagħtilhom l-ircevuta b'il posta għaliex ma jakbilx li nibgħat ragel apposta bl-ircevuti. L-imsieħbin, jecc iridu jaraŭ tgħaddi il kuddiem l'in-"Naħla," għandhom jagħmluli il kalb billi ma jħabbtunix għal ħlas.

Min jictibli fuk xi ħaga u ma inŭieġbux malajr f'loc li jieħu fastidju għandu jieħu ftit ta'l pacenzja għaliex il ġurnal fih xogħol ŭisk u ma nistax inlaħħak chif nixtiek ma cullħadd.

★

HAREĠ IL CTIEB SABIH

"IL MAHBUB TA' GESÙ."

TA' S-SUR ĠUŻE MUSCAT AZZOPARDI, B'IL HAJJA U B'IR-RITRATT TA' L' AŬTUR, B'IN-NOTI U BI STAMPA SABIHA "SAN ĠŬANN EVANGELISTA F'PATMOS."

DANA IL CTIEB HU STAMPAT FUK CARTA M'IL L-IFIEN U GHALCHEMM FIH FUK IL GHOX-RIN FAXXICLU SEJJER JIMBIEH **XELIN U NOFS BISS** IL COPJA. MIN HA L-EŬŬEL TNAX IL FAXXICLU U MA KAGHBARHOMX IGIBHOMLI U JIENA NATIEH UIEHED MEHJUT U LEST. IXTRUH HALLI TAKRAU CTIEB TASSEU SABIH.

A. LEVANZIN.

Min irid ipejjep sigarri "Verginja" ta'l aħjar qŭalità jixtri daŭc li jinħadmu f'il Fabbrica ta' Feliċ Ebejjer, 22 Strada Concezione, Bormla.

Għand Carmnu Delia ta' Strada Marina, Bormla, jinsabu għal bejħ mobbli ta'l geŭs u ta'l caŭba m'il l-isbaħ u bi prezzijiet ħas. Min jipprova joħroġ għal kalbu sgur.

Tridu tinkdeŭ b'Dentista tajjeb għal kligħ u għa'x-xogħol? Morru għand is-Sur Alfons Urso, kuddiem il Għajn ta'l Pjazza ta' Raħal Ġdid u ma jibdielcomx.

Fl-Economical Central Dispensary ta' kuddiem il Għajn ta'l Furjana jcun hemm il vista ta't-Tabib m'it-8 sa'd-9 u nofs ta' f'il għodu u m'it-3 u nofs sa'l 4 u nofs ta f'il għaxija, cull jum.

Dŭardu Carabott ta' Via Boschetto, ir-Rabat, ibieh sigarr Virginja, bl-ingrossa u bl-imnut u jilka għal l-ichel lill cull min irid jiecol buccun tajjeb u b'irħis.

Dar cbira għal chiri tajba għal żeŭġ familji fi Strada Annunziata, No 52, il Ħamrun; u ħanut cbir, il Furjana, Str. Botanico, No. 14. Min irid x'informazzjoni fukhom jigi fl-uffiċċju tiegħi.

Min irid crietel vojta għal patata b'il 2 xelini u tliet soldi il ŭieħed imur għand Bernard Zammit, 11, Flag Stone Wharf, il Menka (Marsa).

Min icollu bżonn li jircanta jeŭ jistma xi ħaga, jeŭ min irid jixtri fajjenzi, affarijiet ta'l mejda, jeŭ mobbli seconda man ucoll imur għand is-Sur Diomede Azzopardi, No. 10A. Strada Reale, Il Belt, jeŭ fuk S. Paul, Bormla.

Is-Sur Salv: Zammit hu l-Agent għal Malta ta'l imfaħħra Dar ta'l fjuri u sigar, Nastasi e Figlio. Dal ŭakt jasal f'Malta Salv: Nastasi biex jieħu l-ordnijiet ta' Camelji, Gardenji, sigar ta'l frott u ħamrija ta'l felci. Min irid jordna xi ħaga jmur fi Strada Stretta No. 146. Il Belt, cantuniera ma Str: Santa Lucija.

Għa't-tfal ta'l Iscola Billion li jokogħdu il Belt, il Furjana jeŭ l-Imsida hemm omnibus apposta biex jieħodhom u jgibhom ta' cull jum u jcunu inducrati minn surmast li jieħu ħsiebhom.

Min irid jixrob il veri imbejjet naturali imur għand Rafel Raggio fi Strada S. Paolo, 34A. Ta's-Sliema.

Min irid jixtri ħŭejjeġ ta' rġiel u ta'n-nisa, cpiepel u umbrelel u ġugarelli tajbin u irħas imur għand Chelinu Tirchett fi Strada Marina, 46, Bormla.

F'id-Duke of Cannaught Bar, ta' P. Camilleri, ta' Strada Teatro ta'l Belt issibu xorb, imbejjet, birra, cafè u sigarri m'il l-aħjar.

Min irid sruġ u ħuejjeġ ta'l ingenji tajba jmur għand Azzilla u Costa ta' Strada Reale, 298, il Belt.

Min irid icollu fuku libsa meħjuta suret in-nies u bi drappijiet fini jmur għand Ġanni Valenzia, f'it-Triek ta'l Cnisja, Bormla, u ma jibdielux.

Min irid jitgħallem ifassal seŭŭa ilbiesi ta'l-irgiel u ta'n-nisa imur għand il Professur Vincenzo Grech, Strada Alessandro, No 5 (fuk Putirjal) il Belt, li tgħallem fl-Accademji ta' Londra, ta' Parigi, u ta' Torin.

Tridu tpejjpu sigarretti m'il l-aħjar u m'il l-orħos?
Ixtru is-sigarretti "Imperial" ta' Alfredo Caruana ta' Ta's-Sliema li jimbiħu f'il ħŭienet principali.

Stamperija «Excelsior» 37, Strada San Giovanni, Il Belt.